

УДК 657

Максименко І. Я.

канд. екон. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

ОБЛІКОВЕ ВІДОБРАЖЕННЯ КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ ВАЛЮТИ В КОНТЕКСТІ ЗАКОНОДАВЧИХ ЗМІН

Діяльність суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності пов'язані з надходженням іноземної валюти, податків та зборів до бюджету України. Тому організація відповідного обліку цих операцій є актуальним для кожного суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності. Зміна масштабів і характеру зовнішньоекономічних операцій у діяльності українських підприємств висувають нові вимоги до методології і організації бухгалтерського обліку зовнішньоекономічних операцій. У зв'язку з цим особливого значення набувають наукові дослідження, спрямовані на розвиток теоретичних засад бухгалтерського обліку операцій пов'язаних з іноземною валютою, взаємодією з іноземними контрагентами, переоцінкою активів і зобов'язань внаслідок зміни валютних курсів і т. п.

Валютні операції – це угоди, пов'язані з купівлею-продажем валюти і платіжних документів в іноземній валюті з використанням їх як платіжних та розрахункових засобів у міжнародних відносинах.

Єдиним законним платіжним засобом в Україні є гривня. Усі розрахунки на території України проводять виключно у гривні. Приймають її для проведення розрахунків без обмежень.

Будь-яке підприємство, що здійснює зовнішньоекономічну діяльність, стикається з купівлею-продажем іноземної валюти.

Згідно із ч. 1 і 3 ст. 6 Закону про валюту, купити валюту підприємство може тільки через банк на валютному ринку.

Для купівлі валюти підприємство подає до обслуговуючого банку заяву на купівлю валюти в довільній. Банк має право купити інвалюту без заяви від клієнта — за його дорученням. При цьому порядок та умови проведення

таких операцій визначають у договорі банківського рахунку / іншому договорі, укладеному між банком і клієнтом.

Без документів, але все так само за наявності заяви, можна купити валюту в незначному розмірі, тобто на суму не більше 150000 грн. У цьому випадку підстави для купівлі валюти зазначають у заяві та/або платіжному дорученні.

Придбану валюту, у тому числі в незначному розмірі, підприємство зобов'язано використати за цільовим призначенням протягом 10 робочих днів після дня її зарахування на поточний рахунок (не пізніше за 2 робочі дні, якщо валюта куплена для виконання зобов'язань перед уповноваженим банком-кредитором за кредитним договором). А в разі їх порушення, банк зобов'язаний продати придбану інвалюту протягом 5 робочих днів на валютному ринку.

Операції в іноземній валюті під час первісного визнання відображаються у валюті звітності шляхом перерахунку суми в іноземній валюті із застосуванням валютного курсу на початок дня, дати здійснення операції (дати визнання активів, зобов'язань, власного капіталу, доходів і витрат). Підприємство може операції з безготівкових розрахунків в іноземній валюті відображати у валюті звітності у сумі, визначеній у документах банку, з урахуванням особливостей застосування банком валютного курсу на дату здійснення операції, у разі якщо це не суперечить вимогам податкового і митного законодавства в частині застосування валютного курсу.

Згідно із п. 5 П(С)БО 21, придбану валюту зараховують на баланс за ДТ 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті» за курсом НБУ на дату її оприбуткування. Одночасно у складі доходів/витрат доведеться показати різницю між комерційним курсом валюти на валютному ринку, тобто курсом купівлі валюти й офіційним курсом НБУ на дату її оприбуткування.

Щодо податково-прибуткового обліку обов'язкового продажу іноземної валюти Податковим кодексом України не передбачено жодних коригувань фінансового результату для таких операцій. Отож, проведене дослідження стосовно вдосконалення облікового процесу продажу іноземної валюти уможливило усунення існуючих облікових недоліків таких операцій на підприємстві.

З 2020 року граничний строк розрахунків за експортними/імпортними операціями НБУ встановлено тривалістю в 365 календарних днів з дати експортної МД/передоплати за імпорт. Також скасовано валютний нагляд за експортно-імпортними операціями (і незакритими заборгованостями), суми яких не перевищують еквівалент 150 тис. грн. - але крім випадків дроблення експорту товарів або валютних операцій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Наказ Міністерства Фінансів України від 17 серпня 2000 р. N 515 «Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00#Text> (дата звернення: 2021-04-10)

2. Про валюту і валютні операції: Закон України від 21.06.2018 р. № 2473-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text> (дата звернення: 2021-04-10)

3. Про затвердження Положення про здійснення операцій із валютними цінностями: Постанова НБУ від 02 січня 2019 року № 2. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/pb19002> (дата звернення: 2021-04-10)